

intersective
innovation

EN VÄGVISARE TILL PRAKTISKA INSATSER

Inkluderande innovation i skärningspunkter

PITEÅ
SCIENCE
PARK

SKELLEFTEÅ
SCIENCE CITY

Skellefteå
kommun

REGION
VÄSTERBOTTEN

Sparbanken Nord

Regionens egen bank

Piteå kommun

REGION
NORRBOTTEN

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden

Innehåll

TEXT. Malin Lindberg, innovationsforskare.
FOTO. Intersective Innovation.
PROJEKT. Intersective Innovation.

Inledning	sid 3
Inkluderande innovation	sid 4
Vägvisare till praktiska insatser	sid 5
Tips till olika verksamheter	sid 10
Verktyg och litteratur	sid 11

Inledning

Här presenteras en vägvisare till praktiska insatser för inkluderande innovation, där en mångfald av människor och perspektiv tillvaratas i utvecklingen av nya varor, tjänster och verksamheter. Den kan användas av innovationsfrämjare, innovatörer, företag och andra aktörer vid innovationsutveckling och innovationsfokuserade projekt, evenemang, kommunikation eller annan verksamhet.

Vägvisaren tillvaratar de möjligheter som skapas i skärningspunkterna mellan olika branscher, samhällssektorer, verksamhetsområden och kompetensområden, där de mest innovativa och värdeskapande idéerna ofta uppstår. Där skapas synergier mellan människor med olika kön, ursprung, utbildning, yrke, position m.m.

Vägvisaren är framtagen inom projektet Intersective Innovation som drivs i samarbete mellan Piteå Science Park, Skellefteå Science City och RISE, Research Institutes of Sweden,

MALIN LINDBERG,
forskare inom inklude-
rande innovation och
organisation.

”Vägvisaren tillvaratar de möjligheter som skapas i skärningspunkterna [...] där de mest innovativa och värdeskapande idéerna ofta uppstår.”

med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Region Norrbotten, Region Västerbotten, Piteå kommun, Skellefteå kommun och Sparbanken Nord. Vägvisaren är skriven av **Malin Lindberg**, forskare inom inkluderande innovation och organisation.

Information om projektet finns på:

- www.intersectiveinnovation.se

Inkluderande innovation

Traditionell innovation har ofta tillvaratagit ett fåtal människor och perspektiv i utvecklingen av nya varor, tjänster och verksamheter. Vanligen har experter inom teknik, industri och näringsliv involverats. Det har lett till att vissa utvecklingsbehov i samhället missats och att de lösningar som utvecklats inte alltid varit hållbara ur ett socialt, miljömässigt och ekonomiskt perspektiv. Det har även lett till att vissa grupper av människor inte fått samma chans att påverka utbudet och utformningen av framtidens varor, tjänster och verksamheter. Denna exkludering är relaterad till kön, ursprung, ålder, utbildning, yrke, position, bransch, samhällssektor, plats m.m. Exempelvis har kvinnor, utrikesfödda, unga, humanister, samhällsvetare, humanister, kulturföretagare, ideella föreningar och glesbygdsbor ofta varit underrepresenterade i traditionella innovationsprocesser.

Inkluderande innovation handlar om att tillvarata ett bredare spektrum av kompetenser, drivkrafter och behov för att utveckla lösningar som möter aktuella behov och utmaningar i samhället. Det kan handla om samhällsutma-

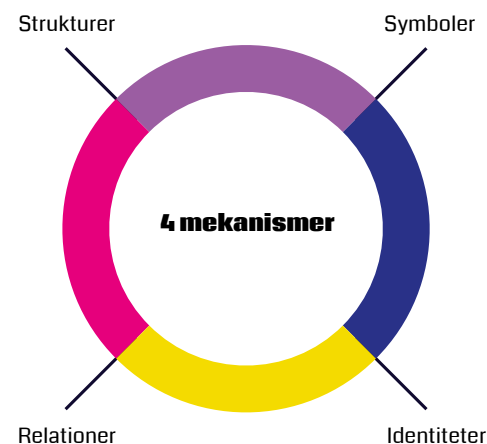
ningar inom hälsa, arbete, integration, miljö m.m. och FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030 inom utbildning, arbetsvillkor, konsumtion, produktion, jämställdhet m.m. Särskilt tillvaratas de nytänkande idéer som uppstår i skärningspunkterna mellan olika infallsvinklar. När olika människor och perspektiv möts kan en mer mångfacetterad förståelse skapas av samhällets utmaningar och behov. Det gör det lättare att förstå vilka sorters lösningar som har störst potential att skapa nya mervärden i människors liv, t.ex. i form av ökad livskvalitet och välmående.

Fyra mekanismer har visat sig ha särskilt stor påverkan på inkludering och exkludering i innovationsprocesser:

- 1. Strukturer** – representation av olika målgrupper, intressenter och personal inom ett visst verksamhetsområde, vad gäller kön, ursprung, ålder m.m. Det omfattar även resursfördelning mellan olika grupper vad gäller vem som äger, säljer, betalar och använder det som utvecklas.
- 2. Symboler** – kommunikation om innovatörer

och innovationer i text och bild, exempelvis på webbplatser, i sociala medier och annonsering.

- 3. Relationer** – kontaktnätverk, bemötande och samskapande mellan målgrupper, intressenter och personal.
- 4. Identiteter** – självbild och självkänsla hos olika grupper, vad gäller att identifiera och framställa sig som innovatörer eller innovationsfrämjare.

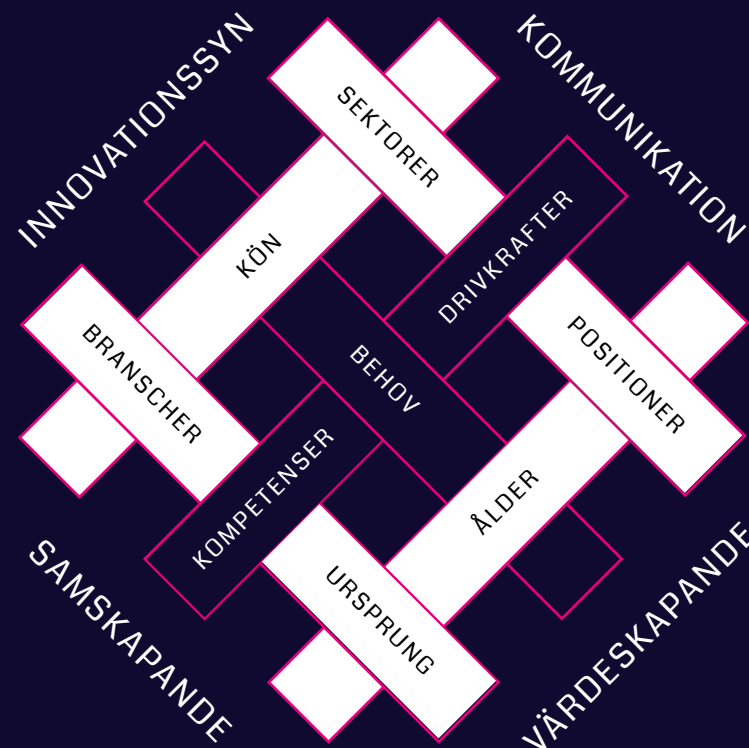
FIGUR 1. Fyra mekanismer med särskilt stor påverkan på inkludering och exkludering i innovationsprocesser

Vägvisare till praktiska insatser

Här presenteras en vägvisare till praktiska insatser för inkluderande innovation i skärningspunkter. Den kan användas vid innovationsutveckling och innovationsfokuserade projekt, evenemang, kommunikation eller annan verksamhet. Vägvisaren visar dels vilka skärningspunkter som kan tillvaratas för ökad inkludering, dels hur de kan tillvaratas genom olika inkluderande mekanismer. I slutet finns tips på verktyg och läsning för ytterligare inspiration.

De skärningspunkter för inkluderande innovation som kan tillvaratas är mellan olika branscher, samhällssektorer, verksamhetsområden och kompetensområden, där synergier skapas mellan människor med olika kön, ursprung, utbildning, yrke, position, plats m.m. Poängen är att skapa nya insikter och idéer i mötet mellan olika kompetenser, drivkrafter och behov.

Genom följande mekanismer kan skärningspunkterna tillvaratas i praktiska insatser för inkluderande innovation.

FIGUR 2. Modell för inkluderande innovation i skärningspunkter

Mekanism 1:

Strukturer - representation och resursfördelning

- Kartlägg nuvarande representation bland målgrupper, intressenter och personal, vad gäller kön, ursprung, utbildning, bransch, samhällssektor, plats m.m.
- Kartlägg nuvarande resursfördelning mellan olika grupper vad gäller vem som äger, säljer, använder och betalar för det som utvecklas.
- Identifiera underrepresenterade grupper med kompletterande kompetenser, drivkrafter och behov.
- Skapa en jämnare representation och resursfördelning mellan olika grupper med hjälp av nedanstående mekanismer.

Exempel från Intersective Innovation

Projektet initierades utifrån insikten att tidigare innovationsprocesser främst tillvaratagit kompetenser, drivkrafter och behov inom teknik, industri och företagande. För att möjliggöra hållbar regional tillväxt tillvaratar projektet innovativa skärningspunkter mellan en större mångfald av aktörer, branscher och samhällssektorer. Särskilt mellan branscherna IT, miljöteknik och kulturella och kreativa näringar, mellan privat och offentlig sektor, samt mellan kvinnor och män.

Involvera en mångfald av människor.

Mekanism 2:

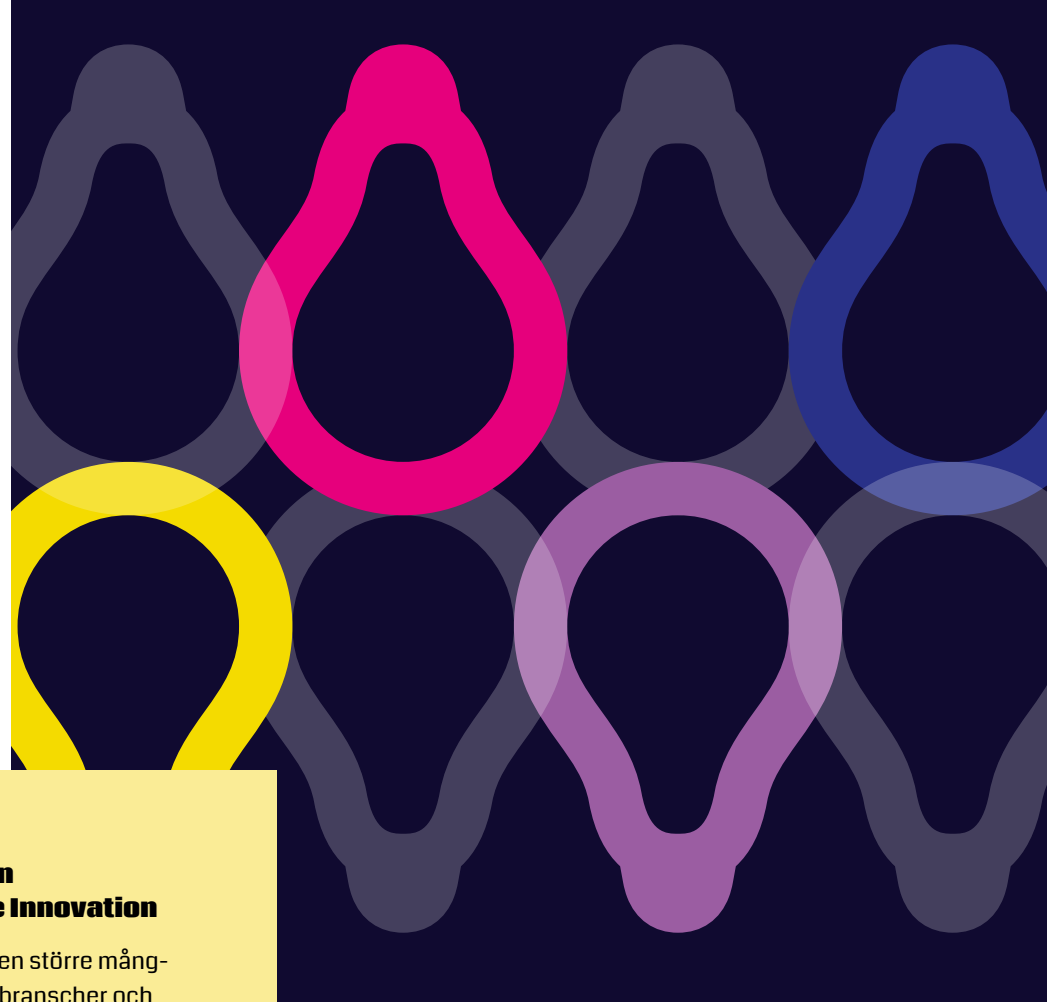
Symboler - framställning i text och bild

- Kartlägg nuvarande framställning av innovatörer och innovationer i text och bild inom området, vad gäller kön, ursprung, utbildning, bransch, samhällssektor, plats m.m.
- Öka mångfalden av bilder så att de speglar olika kompetenser, drivkrafter och behov.
- Anpassa ordvalen så att de speglar olika kompetenser, drivkrafter och behov.
- Förenkla språk och ordval så att det lätt kan förstås av olika grupper.

Exempel från Intersective Innovation

För att nå ut till en större mångfald av aktörer, branscher och samhällssektorer har språket förenklats i projektets kommunikation. Ord som kan uppfattas som exkluderande – t.ex. innovation och innovationshöjd, samt engelska uttryck – har ofta ersatts med mer allmänna begrepp såsom idé, tänka nytt, samarbeten och mötesplatser.

Bredda bilden av innovatörer och innovationer.

Mekanism 3:

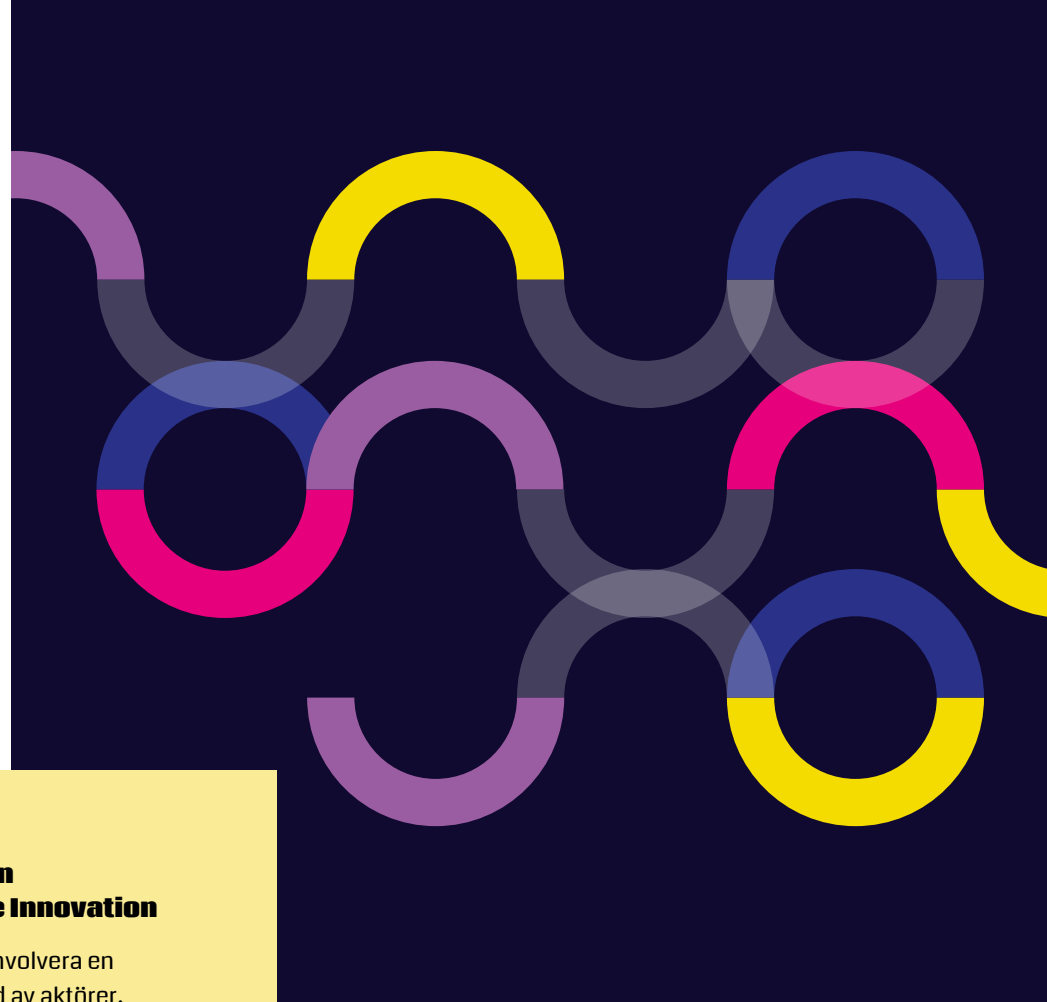
Relationer - kontakter och kommunikation

- Kartlägg vilka målgrupper och intressenter som omfattas i nuvarande kontaktnätverk och kommunikationskanaler, vad gäller kön, ursprung, yrke, bransch, plats m.m.
- Identifiera kontakter och kanaler till underrepresenterade grupper via deras befintliga arenor, nätverk och nyckelpersoner.
- Kommunicera med underrepresenterade grupper via de identifierade kontakterna och kanalerna utifrån deras specifika kompetenser, drivkrafter och behov.
- Använd inkluderande metoder, format och arenor för samskapande mellan välrepresenterade och underrepresenterade grupper.

Exempel från Intersective Innovation

För att nå och involvera en större mångfald av aktörer, branscher och samhällssektorer har projektets kontaktnätverk och kommunikationskanaler utvidgats genom sociala medier, nyhetsbrev, mailutskick och lokaltidningar. De har även kontaktat underrepresenterade målgrupper direkt genom telefonsamtal och besök.

Vidga kontaktnätverket och kommunikationskanalerna.

Mekanism 4:

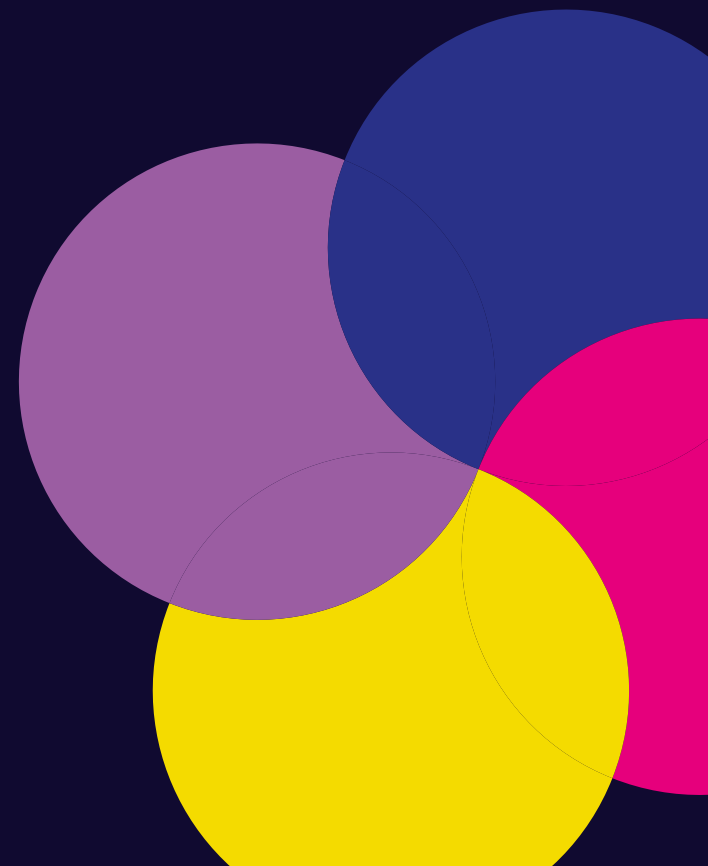
Identiteter - självbild och självkänsla

- Bedöm vilka målgrupper och intressenter som har lätt respektive svårt att identifiera sig som innovatörer.
- Använd inkluderande metoder, format och arenor, som tilltalar olika grupper och som tillvaratar en mångfald av kompetenser, drivkrafter och behov.
- Säkerställ att den egna personalen speglar en mångfald av grupper, kompetenser, drivkrafter och behov.
- Synliggör underrepresenterade innovatörer och innovationer för att utmana och utvidga bilden av vem som äger, säljer, betalar och använder det som utvecklas.

Exempel från Intersective Innovation

För att motivera en mångfald av människor att se sig själva som innovatörer har projektet målmedvetet försökt hitta och involvera underrepresenterade målgrupper, exempelvis kvinnor på ledande positioner och företagare i branscher som tidigare sällan bjudits in till innovationsprocesser.

Säkerställ en mångfald av perspektiv.

Tips till olika verksamheter

Här ges några tips på praktiska insatser för inkluderande innovation i olika sorters verksamheter.

Innovationsutveckling:

1. Identifiera de samhällsutmaningar och globala hållbarhetsmål som innovationsutvecklingen kan bidra med lösningar till.
2. Involvera målgrupper och intressenter i hela processen från behovsidentifiering till utformning, test och spridning av nya lösningar.
3. Utforma lösningar som utmanar exkluderande normer om kön, ursprung, ålder m.m.
4. Skapa en affärsmodell med inkluderande resursfördelning vad gäller vem som äger, säljer, använder och betalar för det som utvecklas.

Evenemang:

1. Formulera inbjudan med ord och bilder som lätt kan förstås av många olika grupper och som speglar olika kompetenser, drivkrafter och behov.
2. Kommunicera inbjudan via kontaktnätverk och kommunikationskanaler som omfattar underrepresenterade målgrupper och intressenter.
3. Säkerställ att organisatörer och presentatörer speglar olika grupper, kompetenser, drivkrafter och behov.
4. Använd metoder, format och arenor som tilltalar olika grupper och som tillvaratar en mångfald av kompetenser, drivkrafter och behov.

Kommunikation:

1. Utvidga kontaktnätverk och kommunikationskanaler till underrepresenterade målgrupper och intressenter.
2. Kommunicera med dessa grupper utifrån deras egna kompetenser, drivkrafter och behov.
3. Välj ord och bilder som speglar en variation av kompetenser, drivkrafter och behov.
4. Säkerställ att den egna personalen speglar en mångfald av olika grupper, kompetenser, drivkrafter och behov.

Projekt:

1. Identifiera de samhällsutmaningar och globala hållbarhetsmål som projektet kan bidra med lösningar till.
2. Involvera målgrupper och intressenter i hela processen från ansökningskrivande till planering, genomförande och uppföljning.
3. Säkerställ en jämn fördelning av inflytande och nytta mellan olika grupper i projektets aktiviteter.
4. Formulera och följ upp mål och kriterier för jämställdhet, mångfald och hållbarhet i projektets planering och utvärdering.

Verktyg och litteratur

VERKTYG

Framtidsformande Innovationsstöd

En vägvisare för att stötta förverkligandet av sociala innovationer.

- Finns på www.framtidsformande.se

NOVA

Verktygslåda för att utveckla normkreativa innovationer.

- Finns på: www.vinnova.se/publikationer/nova---verktyg-och-metoder-for-normkreativ-innovation/

Schyst Företagsrådgivning

En handbok för inkluderande kommunikation och bemötande vid företagsrådgivning.

- Finns på: www.schyst.se

LITTERATUR

Inkluderande forskning och innovation

En rapport av Malin Lindberg, utgiven av Formas 2018.

- Finns på: www.formas.se/analys-och-resultat/publikationer/2018-12-23-inkluderande-forskning-och-innovation

Innovation and Gender

En rapport av Inger Danilda och Jennie Granat Thorslund, utgiven av Vinnova 2011.

- Finns på: www.vinnova.se/publikationer/innovation--gender/

Promoting Innovation

En forskningsantologi av Susanne Andersson, Karin Berglund, Jennie Thorslund, Ewa Gunnarsson, Elisabeth Sundin, utgiven av Vinnova 2012.

- Finns på: www.vinnova.se/publikationer/promoting-innovation/